

Наша Слова

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 41 (1088) 10 КАСТРЫЧНІКА 2012 г.

Дарагія сябры "Нашага слова"!

У гэтым квартале адбылося некаторае сезоннае павышэнне колькасці падпісчыкаў, акрамя Берасцейскай вобласці. Значнае павелічэнне колькасці чытчою "Нашага слова" адбылося ў Менску, Магілёве, Наваполацку, Гомелі, Гарадзенскім раёне. Радуе Салігорск, хаты рэзка ўпала падпіска ў Слуцку, Бярозе, Жыткавічах, Валожыне. Прадаўжае мець месца шраг раёнаў, дзе няма ні аднаго падпісчыка.

Ліпень Каstryчнік

Берасцейская вобласць:		Ст. Дарогі р.в.	-	-
Баранавічы р.в.	15 16	Стоўбцы р.в.	3	3
Бяроза р.в.	10 4	Узда р.в.	2	2
Белааэдрск р.в.	1 1	Чэрвень р.в.	4	3
Бярэсце гор.	10 11	Усяго:	413	421
Ганцавічы р.в.	1 1			
Драгічын р.в.	1 1			
Жабінка р.в.	1 1			
Іванава р.в.	2 2			
Івацэвічы р.в.	9 9			
Камянец р.в.	2 2			
Кобрын гор.	1 1			
Лунінец гор.	3 2			
Ліхавічы р.в.	1 1			
Маларыта р.в.	1 1			
Пінск гор.	11 10			
Пружаны р.в.	9 8			
Столін р.в.	1 1			
Усяго:	79 72			

Ліпень Каstryчнік

Гомельская вобласць:		Буда-Кашалёва	-	-
Брагін р.в.	-	-	-	-
Ветка р.в.	1 1	Гомель гор.	30	37
Гомель РВПС	2 2	Гомель РВПС	1	1
Добруш р.в.	3 2	Добруш р.в.	1	1
Ельск р.в.	1 1	Ельск р.в.	1	1
Жыткавічы р.в.	1 1	Жыткавічы р.в.	13	7
Жлобін гор.	1 1	Жлобін гор.	1	3
Калінкавічы гор.	1 1	Калінкавічы гор.	2	1
Карма р.в.	1 1	Карма р.в.	1	2
Лельчицы р.в.	1 1	Лельчицы р.в.	1	1
Лоеў р.в.	1 1	Лоеў р.в.	1	1
Мазыр гор.	1 1	Мазыр гор.	4	4
Акциябарскі р.в.	1 1	Акциябарскі р.в.	1	1
Нароўля р.в.	-	Нароўля р.в.	-	-
Петрыкаў р.в.	1 1	Петрыкаў р.в.	1	1
Рэчыцца гор.	1 1	Рэчыцца гор.	1	-
Рагачоў гор.	1 1	Рагачоў гор.	1	1
Светлагорск гор.	1 1	Светлагорск гор.	2	3
Хойнікі р.в.	1 1	Хойнікі р.в.	-	-
Чачэрск р.в.	1 1	Чачэрск р.в.	-	2
Усяго:	79 72	Усяго:	64	69

Віцебская вобласць:		Бешанковічы р.в.	2	3
Браслаў р.в.	1 2	Браслаў р.в.	1	2
Віцебск гор.	20 22	Віцебск гор.	20	22
Віцебск РВПС	2 2	Віцебск РВПС	2	2
Верхнедзвінск р.в.	5 5	Верхнедзвінск р.в.	5	5
Глыбоке р.в.	6 6	Глыбоке р.в.	6	6
Гарадок р.в.	4 5	Гарадок р.в.	4	5
Докшыцы р.в.	1 1	Докшыцы р.в.	1	1
Дубровічы р.в.	1 1	Дубровічы р.в.	1	1
Лізьна р.в.	1 1	Лізьна р.в.	1	1
Лепель р.в.	2 2	Лепель р.в.	2	2
Міёры р.в.	2 2	Міёры р.в.	2	2
Новаполацк гор.	15 18	Новаполацк гор.	15	18
Орша гор.	3 2	Орша гор.	3	2
Полацк гор.	8 9	Полацк гор.	8	9
Паставы р.в.	14 13	Паставы р.в.	14	13
Расони р.в.	1 1	Расони р.в.	1	1
Сянно р.в.	2 2	Сянно р.в.	2	2
Талочын р.в.	1 1	Талочын р.в.	1	1
Ушачы р.в.	2 2	Ушачы р.в.	2	2
Чашнікі р.в.	1 1	Чашнікі р.в.	1	1
Шаркоўшчына р.в.	6 7	Шаркоўшчына р.в.	6	7
Шуміліна р.в.	-	Шуміліна р.в.	-	-
Усяго:	100 108	Усяго:	64	69

Гарадзенская вобласць:

Гарадзенская вобласць:		Бераставіца	4	4
Бераставіца	4	Бераставіца	4	4
Ваўкаўскі гор.	9	Ваўкаўскі гор.	9	9
Воранаўская р.в.	5	Воранаўская р.в.	5	5
Гарадня гор.	36	Гарадня гор.	36	36
Гародня РВПС	12	Гародня РВПС	12	16
Дзятлава р.в.	16	Дзятлава р.в.	16	16
Зэльва р.в.	4	Зэльва р.в.	4	4
Ёўе р.в.	3	Ёўе р.в.	3	4
Карэлічы р.в.	9	Карэлічы р.в.	9	6
Масты р.в.	6	Масты р.в.	6	5
Наваградак гор.	5	Наваградак гор.	5	6
Астравец р.в.	6	Астравец р.в.	6	6
Ашмяны р.в.	7	Ашмяны р.в.	7	6
Смаргонь гор.	7	Смаргонь гор.	7	7
Слонім гор.	9	Слонім гор.	9	10
Свіслач р.в.	5	Свіслач р.в.	5	5
Шчучын р.в.	5	Шчучын р.в.	5	5
Ліда	11	Ліда	11	11
Усяго:	159	Усяго:	161	

Магілёўская вобласць:

Магілёўская вобласць:		Бабруйск гор.	6	4
Бялынічы р.в.	1	Бялынічы р.в.	1	1
Быхаўскі гор.	1	Быхаўскі гор.	1	1
Глускі гор.	1	Глускі гор.	1	2
Горкі гор.	1	Горкі гор.	1	1
Дрыбін р.в.	-	Дрыбін р.в.	-	-
Кіраўск р.в.	21	Кіраўск р.в.	21	21
Кліачаў р.в.	-	Кліачаў р.в.	-	-
Камянецкі гор.	1	Камянецкі гор.	-	-
Касцюковічы р.в.	1	Касцюковічы р.в.	1	1
Краснаполле р.в.	-	Краснаполле р.в.	-	-
Крычаў р.в.	-	Крычаў р.в.	-	-
Круглае р.в.	1	Круглае р.в.	1	1
Мсціслаў р.в.	1	Мсціслаў р.в.	1	1
Магілёў гор.	33	Магілёў гор.	33	38
Магілёў РВПС	1	Магілёў РВПС	1	1
Асіповічы гор.	9	Асіповічы гор.	9	7
Слаўгарад р.в.	1	Слаўгарад р.в.	1	1
Хоцімск р.в.	1	Хоцімск р.в.	1	1
Чэркаў р.в.	1	Чэркаў р.в.	1	2
Чавусы р.в.	-	Чавусы р.в.	-	-
Шкліў р.в.	3	Шкліў р.в.	3	2
Усяго:	83	Усяго:	83	85
Усяго на краіне:	898	Усяго на краіне:	898	916

Да 150-годдзя паўстання 1863 года

Як беларусы адносяцца да вайны 1812 года

200 гадоў таму адбылася так званая Айчынная вайна 1812 г. Аднак для беларусаў ніяк нельга называць яе Айчынай. Два монстры - Францыя і Расія - вырашалі свае праблемы. І як заўсёды, за кошт больш слабых. У 1795 годзе Расія захапіла Вялікае Княства Літоўскіе, а праз 17 год Францыя пайшла на Расію. І як заўжды, драпежнікі ішлі з Усходу, Захаду, Пойднню альбо з Поўначы. Заўсёды гэта супрадажалася рабаваннем, аку

Павел Сияцко

Прозвішчы Беларусі

(находжанне, утварэнне, значэнне, значэнне ўтваральных асноў)

Зайважым, што прозвішчы на -овіч, -евіч - гэта звычайна быўшыя імёны па бацьку, у якіх націск перайшоў на суфікс: *Багданавіч* (Багданаў сын, *Багдан*) - *Багдановіч*. А прозвішчы на -скі/-цкі, -оўскі, -аўскі нярэдка ўзніклі як другасныя формы з адценнем "простыж-насці", шляхетнасці. Так, быўшыя прозвішчы *Астаповіч*, *Вайцяховіч* набывалі ў сём'ях шляхты формы *Астапоўскі*, *Вайцяхоўскі*. Прычым, канцыявыя часткі -оўскі, -іцкі прыклейваліся і да неадымнёвых прозвішчаў. Так, знаны лінгвіст распавідаў, як былое яго прозвішча *Крыбы* стала *Кры-віцкі*. Ад прозвішчаў *Сокал*, *Колас* і падобных паходзяць "шляхетныя" формы (варыянты) *Сакалоўскі*, *Каласоўскі* і пад.

Для цікавих раю виро-
каристаць літаратуру: М.В.
Бірыла. Беларуская антрапа-
німія. - Мінск. 1982; П.У. Сця-
цко. Мовазнаўчы досвед (вы-
браныя творы): у 2 ч. Частка
I... Анастасыка. - Гродна,
2005; М.Р. Суднік. Слоўнік
асабовых уласных імян. - Мінск,
1965 (1 і 2-е выд.). Арфагра-
фічны слоўнік беларускай мовы
/ аўт.-склад. А.Л. Барышэўс-
кая, Л.П. Барышэўскі. - Мінск,
2010. - 560 с. Дадатак. Улас-
ныя асабовыя імёны. - С.542-
548. + Уласныя асабовыя імё-
ны, распаўсюджаныя па-за
межамі Беларусі. - С.549-556.

Адапелятыўныя прозвішчы (ад адапелятыў - «гульны назоўнік») складаюць самую вялікую і разнастайную групу ўнутрысемейных найменняў асобы. Яны паходзяць ад былых дахрысціянскіх імёнаў, ад празванняў асоб (мянушки, кіпчики) па самых розных прыметах: вонкавы выгляд (*Белы, Кульгавы*); род дзеянасці, заняткаў (*Каваль, Кравец*); паходжанне, месца пражывання (*Татарын, Швед, Ліскі*); падабенства да прадметаў, жывых істот, раслін (*Качарга, Лапата, Заяц, Бурак*) і сувязь з пэўнымі панцирцямі (*Вайна, Зіма, Мароз*), адметнасць вымаўлення тых ці іншых слоў, частаце іх выкарыстанні.

Прааналізаваныя найменні дазваляюць вылучыць некалькі лексічных груп этимонаў гэтых прозвішчаў.

Зазначым адразу, што ў склад вылучаных груповак ўключаюцца і вытворныя ад першасных наймененяў словаў: *Мядзведзь* і *Мядзведскі*, *Лебедзь* і *Лебядзевіч*, *Чорны* і *Чарнецкі*, *Чарнушка*. Да таго ж, хачу звярнуць ўвагу чытачоў на надтага важнае значэнне, якое надаюць прозвішчам іх словаўтваральныя сродкі (суфіксы). Яны маюць разнастайнае значэнне ў складзе вытворных прозвішчаў.

Суфіксы -оў/-аў/-еў/-ёў
надають значенне 'сын названій утваральним словам асобы': *Балабанаў* (*Балабан*), *Рыбакоў* (сын таго, хто має прозвішча *Рыбак*). Значенне дачки ці асобы жаночага полу надають суфіксы: -ка-: *Бага-*

тырка, *Вайцешика* (<*Войцех*), *Мазырка* (<*Мазыр*); -ix-a (-ых-а): *Урбаніха*. Суфікс -ic (-ыч) мае значэнне 'нашчадак' (чалавек у адносінах да сваіх продкаў, сын, спадчыннік, наступнік або ўвогуле 'дзіця'): *Скарыніч* (<*Скарына*), *Крупіч* (<*Крупа*), *Пойліч* (<*Пойла*), *Тычыніч* (<*Тычына*). Адпаведную ролю выконваюць і суфіксы -ik (-ык): *Гойлік* (<*Гойла*), *Лосік* (<*Лось*); -ок, -ук (-юк), -чик, -чук, -ен-я, -анк-а: *Пастушок*, *Слясарчык*, *Шупеня* (<*Шупа*). Суфіксы -овіч / (-авіч), -евіч (-эвіч) маюць значэнне 'імя па бацьку': *Акуневіч* (ад першапачатковага *Акунебіч* - 'сын асобы з прозвішчам *Акун* (*Акунэй* - сын)', а потым пры набиці статусу прозвішча націск ў слове перайшоў на суфікс (*Акуневіч*).

Суфіксы *-ск-i*, *-цк-i*, *-ойск-i* (*-аўск-i*), *-еўск-i* (*-эўск-i*), *-інск-i* (*-ынск-i*) мають некалькі значення: 1) тапанімічне значенне (тапонім - уласнає імя географічнага аб'екта): *Азярынскі* (з в. Азярыны), *Вішневскі* (з Вішнева), *Мазырскі* (Мазыр); 2) значенне мясціны, пакрытай адпаведным відам дрэў, зарасніку: *Дуброўскі* (з дубровы); 3) значенне прэстыжнасці, шляхетнасці: *Жукоўскі* (< Жук), *Жылінскі* (< Жылін, Жыла), *Лісоўскі* (< Ліс), *Камароўскі* (< Камар > Камар).

Тапанімічну функцію бяруць на сябе і суфіксы *-ец* (-эц, -ац), *-ецк-и* (-ацк-и), *-овік* (-эвік, -авік): *Альховік* (вольха, альха, алешына) і *Альшэвік, Валынец* (Валынь), *Капылец* (Капыль). Улічваючи значенні названих суфіксіа, лягчай визначыць семантыку прозвішча. У далейшым анализе вытворныя прозвішчы будуть толькі пералівача пасля іх утваральных. А цяпер пяройдзэм да вылучэння лексічных груп этымонаў прозвішчай.

Немалу групу скла-
дають назвы прадстаўнікоў
жывёльнага свету - свойскіх і
дзікіх жывёл, насякомых, пту-
шак, рыб, па асацыяцыі з якімі
ўзніклі адпаведныя прозвішчы
(ніярэдка яны даюцца чалавеку,
які часта карыстаецца адпавед-
ным словам): *Авечка, Акунебіч,*
Бобрык, Баброўскі, Бабрукевіч,
Баран, Бірук (< бірук 'войк'),
Бугай, Бусловіч і *Бусько* (<

буслі, Волик, Варона і Вароніч, Варановіч, Вараноускі, Ваучевіч, Верабей, Голуб, Гусак, Жук і Жуковіч, Жукоускі, Заяць, Звяровіч, Іука (птушка), Казел (>Козел) і Казлоускі, Камар і Камарэц, Конік і Канюк, Конюх, Карабсь і Каракік, Катовіч (< кот), Качук ('самец качки'), Кніга (птушка), Куніца, Куршук (< Коршук 'коршун'), Лебедзь і Лебядка, Лісіцкі і Лісоускі, Лосік і Лоська, Маркач ('баран'), Матиль, Мошка, Мурашка, Мышка (> Мышко) і Мышэйка, Мядзведзь і Мядзведзік, Павачка (< пава), Пацук, Пчала, Рак і Рачок, Рачко, Рачкоускі, Ракевіч, Раковіч, Рысь і Рысюк (> Расюк), Рыбак, Собаль і Саба-

леўскі, Сарока і Сарочынскі,
Цяляк (< цяля), Чарток, Чыж
і Чыжык, Шпак і Шпаковіч,
Шпакоўскі.

Блізкая да разгледжанай група прозвішчай, єтымонах якіх - назвы дрэў, раслін, іх частак і пладоў: *Альховік* і *Альшэвіч*, *Баравік* і *Баравы*, *Бацьвінка*, *Бурачок*, *Бярозавік*, *Валошка*, *Гарабіннік* (<(гара-біна), *Гарошка*, *Грушка* і *Грушэўскі*, *Грыб* і *Грыбоўскі*, *Грэцкі* (< гречка), *Дамброўскі* (польск. *domb* - дуб) і *Дуброўскі*, *Дубовы*, *Дубіцкі*, *Дзягель* (від травы), *Зялёнка* ('грыб'), *Казляк* ('грыб'), *Касцянік* (< касцянкі, касцяніцы - ягады), *Качан* (капусны) і *Качаноўскі*, *Лазоўскі*, *Ліпскі*, *Ляшчынскі* і *Ляшчэўскі*, *Малиноўскі*, *Паля-счук* і *Паляшчук* (< лес), *Рагоза* і *Рагозік*, *Салата*, *Травулька* (< трава), *Трыпуць* (< трыв-путнік), *Цыбуль* і *Цыбуля*, *Цыбульскі*, *Шышко* (< *Шышка*).

Шматлікую групу прозвіщчай складають назвы-характеристык чалавека паводле знешнягя выгляду (колер, інтэнсіўнасць прайяўлення пэўных частак цела і пад.): *Бакач, Бакун* (< бок, бакі), *Бародзіч* (< барада), *Белы, Белабокі, Белішка, Бяленка, Бяляускі, Бялушишвіч, Вялічка* (< вялікі), *Галарав і Галаўко, Галоўка, Гарбач, Гарбун і Гарбацэвіч, Губар* ('губаты'), *Гуз* ('маленьki, бы гузіk'), *Дзяблёты* ('укормлены, сыты, дужы'), *Жабанос, Зубелік* ('зубаты, зубель'), *Караун і Кароткі, Касач* ('касавокі'), *Кіслы і Кісель, Клубовіч* ('клубаваты'), *Клюк і Клюкач* ('даўганосы'), *Круглік, Кудравы і Кудрык, Лабач і Лабовіч, Лобік, Лупач і Лупінскі* ('лупаты, тайстагубы'), *Лялька* ('прыгажун'), *Малей і Малько, Махнач і Махнюк* ('махнаты'), *Мурын* ('чарнявы'), *Пузач* ('пузаты'), *Руда і Рудзько, Рудко, Руды, Слёзник* ('чякуца слёзы'), *Смаглай* ('смуглы'), *Стаўбунік* ('высоکі і тонкі'), *Сухабокі і Сухоцкі* ('сухі, худы'), *Тоўсцік* ('тоўсты'), *Тычыніч* (< тычына), *Ушкар* ('даўгавухі'), *Харошка* ('харошы'), *Худзік, Худзіна, Худобец* ('худы, худоба'), *Цішко, Чарневіч, Чарнецкі, Чарнушын, Чарнушыч, Чарныш, Чарняк, Чарняускі, Шчэрба* ('шчарбаты').

Білзака да іх група про-
звішчаў-характарыстык асоб-
па "ўнутраных" прыметах, ра-
зумовых якасцях, рысах харак-
тару, занятку, прафесії, пахо-
джання ці месцы жыхарства:
Агароднік, *Багатырка*, *Балван*
(‘неразумны’), *Белякала* (<
балакаць), *Бірук* (‘нелюдзімы,
ваўкаваты’), *Бітук* і *Бойка* (<
біцца), *Болбат* (< балбатаць),
Бортнік (‘пчалаляр, майстар па
борцях’), *Бочка* (‘малы, тоўсты’,
‘жлукта’), *Брыгадзір*, *Бугай*
(‘здаравяк’), *Будзько* і *Будзі-
ловіч* (< будзіць), *Буднік* (<
буда), *Булавецкі* (‘галавасты’),
Бурачок (‘чырванатвары’),
Бусько (< бускі (‘цалаванне’)
або ад бусел), *Бярозавік*, *Ва-*

Ларыса Геніуш - гэта вера ў Беларусь

4 кастрычніка ў Лідскім бібліятэчным філіяле № 3 у мікрарадзе Маладзёжны быў адкрыты памятны куток Ларысы Геніуш.

Тут устаноўлены знамёны ўсім бюст паэткі работы скульптара М. Інькова, развесаны банеры з вершамі і адкрыта выставка твораў.

На пачатку імпрэзы паміналынку малітву па Ларысе, Янку і Юрку Геніушах па-беларуску прачытаў айцец Уладзімір Камінскі. Ён жа сказаў і слова пра жыццёві і літаратурныя вычын Ларысы Антонаўны.

Дапоўніў айца Ўладзіміра Міхась Скобла, асноўны даследчык жыцця і творчасці Л. Геніуш. З песнямі на слова Л. Геніуш выступіла Таццяна Матахонава з Беларускай дзяржаўнай філармоніі.

Верш, прысвечаны Ларысе Геніуш, а таксама пераклад верша паэткі на рускую мову прачытаў лідскі паэт

Пятро Макарэвіч.

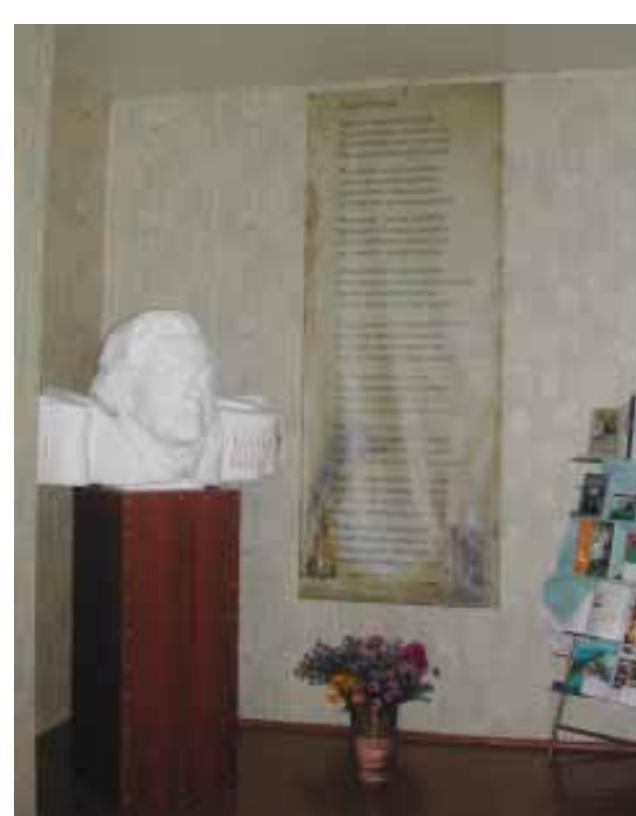
Вершы Ларысы Геніуш чыталі і вучні суседній лідской СШ № 13.

Песню лідскага кампа-зітара С. Бугасава на слова Ларысы Геніуш выканала хор лідской царквы Ўсіх Святых.

Завяршыў імпрэзу лідскі бард Сяржук Чарняк, які выканаў дзве песні на слова Л. Геніуш.

Як коратка, то і ёсё.

Трэба аднак удакладніць гісторыю самога бюста. Паводле легенды гэта той самы бюст, з якога была знята форма і адліты бюсты ў метале для Зэльвы і Старых Дарог. Бюст дадзі час захоўваўся на сядзібе БНФ у Менску, пакуль не быў перададзены Анатолем Белым, светлая памяць яму, у Лідскі гісторычна-мастацкі музей для ўстаноўкі ў літаратурным філіяле. Але для філіяла, які размяшчаецца ў доміку Таўлая, бюст аказаўся завялікі. Праз некаторы час вырашана было

Зоську Верас успаміналі гарадзенцы

У Гародні адзначылі 120-годдзе з дня народзінаў Зоські Верас.

Пры музеі Максіма Багдановіча ў некалькі зменаў праходзіць прыём студэнтаў, дзе з імі праводзілася экспкурсія і паказвалася касцюмаваная

шоа жыццё яе было звязанае з Вільніем. Там яна памерла і была пахавана ўвосень 1991 года.

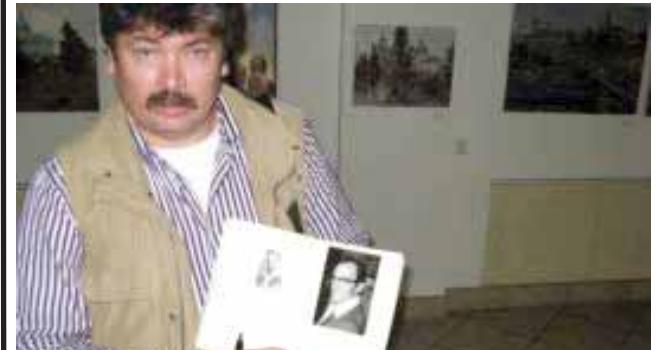
Прафесар Аляксей Пяткевіч апаведаў пра наведванне ёю Гародні ў 1972 годзе. Хацелася паказаць ёй новы

кампазіція па эпістальянай спадчыне Зоські Верас.

Апрача трох паказаў пастаноўкі ў памяшканнях музея, усе аматары беларускага духу змаглі прысутнічаць на ўрачыстасцях вечарам у выставачнай мастацкай зале Гародні, дзе прагучала песня кампазітара Яўгена Петрашэвіча "Зоська Верас", адмыслова напісаная для мерапрыемства.

Вечарыну падрыхтаваў музей Максіма Багдановіча супольна з каледжам мастацтваў. У гарадской выставач-

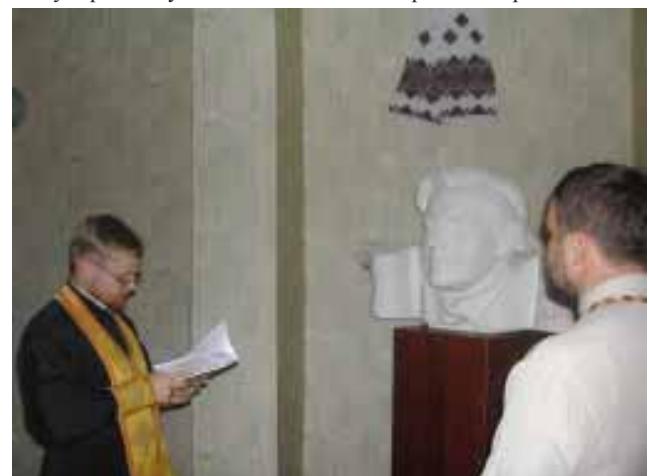
най зале на вуліцы Элізы Ажэшкі наўчэнцы каледжа паказалі паэтычную пастаноўку, прысвечаную Зоське Верас і Максіму Багдановічу, якія ў 1916-17 гадах працавалі ў Менску ў Таварыстве дапамогі пасярэднікам ад вайны. Іхня ролі выканалі Марыя Пстыга і Аляксей Бойка. На вечарыне прагучалі творы Зоські Верас і успаміны людзей, якія ведалі яе і падтрымлівалі лістуванне.

Успамінае прафесар Аляксей Пяткевіч:

- Зоська Верас - літаратурны псеўданім Людвікі Сівіцкай. Яна жыла ў Горадні з 1909 да 1913 году, закончыла гімназію і пaeхала вучыцца ў Варшаву. Была актыўнай удзельніцай гарадзенскага гуртка беларускай моладзі. Пазней

найкіх хлеўчукі з'явіліся, раней былі дрэвы, кусты - ціпер гола. Таму яна нават не была зусім упэўнена, што гэта было тут. Мы прайшліся па Гараднічанскай вуліцы, дзе быў дом, у якім яна жыла з маці.

Міхась Скобла рыхтуе да друку двухтомнік успамінаў і лістоў Зоські Верас. Ён прывёў сыштак, у якім Зоська Верас пакінула звесткі пра беларускіх дзеячаў, многіх з якіх ведала, якім не знайшлося месца ў Беларускай савецкай энцыклапедыі. Міхась Скобла прывёў таксама паказаць гарадзенцам копію апошняга ліста Зоські Верас, дасланага мас-такту Вячку Целешу, у якім пытанне: як справы ў Горадні?

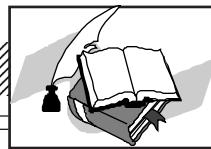

Устаноўкі бюста ў 3-м філіяле бібліятэкі, а раптам калі і імя Л. Геніуш удасця яму надаць.

Пастамент зрабіў уласнымі рукамі старшыня Лідскай арганізацыі ТБМ Лявон Анацка. Банеры былі зроблены на заводзе "Ліпласт".

Астатнія легла на супрацоўнікаў бібліятэкі.

Nash kar.

Да 100-годдзя Максіма Танка

*Грамадскае аб'яднанне
"Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны"*
220034, г. Мінск вул. Румянцева, 13, тэл. 284-85-11, разлікіны расчунак
№ 3015741233011 у аддз. №539 ААТ "Белівестбэнк", г. Мінск, код 739

14 верасня 2012 г. №66

Сп. П.П. Латушку,
Міністру культуры Рэспублікі Беларусь
пр. Пераможцаў, 11, 220004, г. Мінск

Аб музеяфікацыі родных мясцін
Максіма Танка

Шаноўны Павел Паўлавіч!

У сувязі з юбілеем народнага паэта Беларусі, палітычнага і грамадскага дзеяча Максіма Танка (Яўгена Скурью) ТБМ прапануе ўзяць пад дзяржаўную ахову дом, дзе нарадзіўся паэт, у вёсцы Пількаўшчына разам з унікальнымі дубамі кляя яго, а таксама магілі Максіма Танка і яго жонкі ў вёсцы Новікі Мядзельскага раёна.

Было б добра ў хаце, дзе нарадзіўся паэт, і якая пакуль заходзіцца ў добрым стане, адкрыць мемарыяльны музей у якасці філіяла музея гісторыі беларускай літаратуры.

З павагай,
старшыня ГА "ТБМ імя Ф. Скарыны"

А. Трусаў.

**МИНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРЫ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

Проспект Пераможцаў, 11, 220004, г. Мінск

Тэлефон (017) 203 75 74
Факс (017) 203 90 45

02.10.2012 № 04-19/97/бел
На № 66 ад 14.09.2012

Аб разглядзе звароту

Міністэрства культуры разгледзела зварот адносна надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці дому ў в. Пількаўшчына, дзе нарадзіўся народны паэт Беларусі Максім Танк, а таксама яго магілі ў в. Новікі Мядзельскага раёна Мінскай вобласці.

Пропанава аб прарапроцоўцы пытання накіравана ў Мінскі абласны і Мядзельскі раённы выканкамі.

Разам з тым паведамляем, што парадак надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці вызначаны заканадаўствам Рэспублікі Беларусь ў сферы аховы спадчыны.

Паводле пункта 2 артыкула 21 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь" (далей - Закон) юрыдычная або фізічнай асоба, што выявіла матэрыяльны аб'ект або нематэрыяльнае пражыццё творчасці чалавека, прадугледжаны пунктам 1 гэтага артыкула, уносіць у Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь у пісьмовай форме пропанову аб наданні выяўленаму матэрыяльному аб'екту або нематэрыяльному пражыццё творчасці чалавека статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці з авалязковым яе абрэгутаваннем.

Згодна з пунктам 9 Палажэння аб парадку вядзення Дзяржаўнага спісу гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь (далей - Палажэнне), зацверджанага пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 15.06.2006 г. № 762, пропанава об наданні матэрыяльному аб'екту статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці ўносяцца ў пісьмовай форме з авалязковым яе абрэгутаваннем.

Афармленне матэрыялаў пропановы або наданні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці вызначана Інструкцыяй аб парадку фіксациі, навуковай апрацоўкі і мастацкай аізінкі выяўленых матэрыяльных аб'ектаў і нематэрыяльных пражыццё творчасці чалавека, якія могуць уяўляць гісторыка-культурную каштоўнасць, зацверджанай пастановай Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь 31.05.2007 № 26.

Улічаючы вышэйсказанае, пропануем далучыцца да падрыхтоўкі абрэгутавання неабходнасці надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці памянянным аб'ектам сумесна з упраўленнем культуры Мінскага аблвыканкама і аддзела культуры Мядзельскага райвыканкама.

Намеснік Міністра

В.І. Кураш.

Безумоўна, што першымі далучыцца да гэтай справы мусіць сябры ТБМ Мядзельскага раёна.

У магілёўскай арганізацыі ТБМ

Першыя заняткі гуртка беларускай мовы ў кастрычніку Магілёўская арганізацыя ТБМ прысвяціла дню нараджэння нашага народнага паэта Ніла Гілевіча. Гэта былі хвалюочыя хвіліны сустрэчы з яго паэзіяй, песеннымі творамі, відэазапісамі з узделам творчы. Цешылі слыхі гукі чароўнай беларускай мовы, люлялі нас песні на вершы паэта і падарылі нам хвіліны супрайднага шчасця. Прысутныя з задавальненнем спявалі і размаўлялі пра творчасць паэта, пра складанасць нашага часу і яго вілікі ўнёсак ў справу Адраджэння. Многія з сябры з ТБМ ганарыцаць незадавальнімі асабістымі сустрэчамі з паэтам.

Успамінамі пра свайго настаўніка падзялілася паэтка

Тамара Аўсяннікова. Яна выказала свае ўражанні ад яго твораў, захапленне яго паэтычнымі вобразамі і дасканаласцю паэтычнага стылю. Цёплыя пачуцці да гэтага чалавека яна нясе праз усё сваё жыццё.

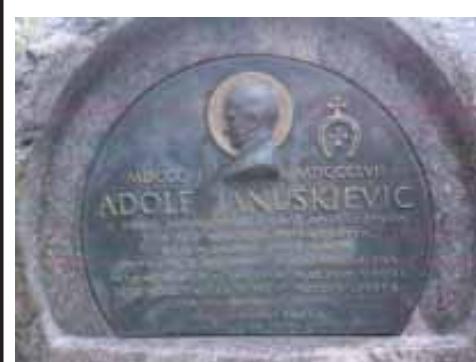
Не можа не выклікаць глыбокай павагі ясная і паслядоўная грамадзянская пазіцыя Ніла Сымонавіча. Білася ў сэрцы прысутных яго паэтычнае слова, балеў яго боль - за Беларусь ён гатовы змагацца з усім сусветам. Кожны з прысутных быў пад упрыгожваннем творчасці паэта.

...
Нас могуць
Зневажаць і абрахсаць,
Нас могуць
Не любіць і ненавідзець,
Але мы мусім
Цвёрда помніць-знаць

У нас ёсць Нёман.
І Дзвіна,
І Прыпяць.
Нас могуць
Чорным брудам паліваць,
Культываваць бяспамяцтва,
Бяспраўе,
Але мы мусім
Цвёрда помніць-знаць:
У нас ёсць Палац,
Тураў
І Заслаўе.
Нас могуць
Ачмураць і падкупляць,
Штодзень даваць
Цаценкі-абяценкі,
Але мы мусім
Цвёрда помніць-знаць
Наказ Францішка,
Кастуся
І Янкі.

Алена Асмакоўская.

Помнік Адольфу Янушкевічу

Споўнілася! Св. Яна, 19:30 (3.10.2012). У траўні 2006-га, калі мы з Веранічай знайшлі магілу Тэклі Янушкевічай, мамы Адольфа Янушкевіча, "наша слова" змяшчала фотаздымак школьнікаў (сярод іх майго сына, 9-класніка Міколкі), якія прыйшлі да Дзягіліні на Старыя Панская могіліцы, каб высекчы кусты. Цяпер вось, больш як праз шэсць гадоў, дасылаю фотаздымкі, якія адлюстроўваюць найвялікшае духовое дасягненне Брацтва на Літве, выслікамі якога ўсталяваны валун з Эпітафіяй нашаму народнаму герою Адольфу Янушкевічу.

Ганна Матусевіч.

*Помнік герою паўстання 1831 года
Адольфу Янушкевічу,
устаноўлены 3 кастрычніка 2012 г.*

Скарына - Гутэнберг Беларусі

У рамках Тыдня Германіі ў Нацыянальнай бібліятэцы адкрылася выставка "Францішак Скарына: падарожжа на радзіму". На ёй упершыню ў Беларусі экспануецца Біблія Францішка Скарыны з Верхнелужыцкай навуковай бібліятэкі нямецкага Гёрліца. Выставка ў Менску, а потым у Нясвіжы праходзіць пад патранатам амбасады Германіі і беларускага Міністэрства культуры.

Біблія Францішка Скарыны з Гёрліца складаецца з 11 сабранных у адзін канвалют кніг, якія першадрукар выдаў у Празе ў 1517-1519 гадах. Сярод іх ёсць такія, якіх не мае беларуская Нацыянальная бібліятэка. Напрыклад, кніга Быцця з гравюрай на тытульнym аркушы, а таксама чатыры кнігі Царстваў са славутым партрэтам Скарыны. Гёрліцкі канвалют - унікальны антыкварны рарытэт Верхнелужыцкай навуковай бібліятэкі. Спачатку ён трапіў з Прагі ва Ўроцлава, а затым апынуўся ў Гёрліцы, дзе яго знаходзянае дакументальна пацверджана з 1615 году.

Сітуацыя адметная тым, што цяпер на выставе ў Беларусі апынулася разам 21

кніга Бібліі Скарыны, разам з дзесяцю, якія належаць Нацыянальнай бібліятэцы.

Падчас адкрыцця выставы дырэктар Верхнелужыцкай бібліятэкі Матыяс Вэнцаль адзначыў, што Біблію Скарыны знойшоў у 2003 годзе падчас адной з выставаў вучоны Норберт Ранда:

Алесь Дацкынскі,
Радыё Свабоды.

Прэзентацыя новых кніг Зянона Пазняка

У Палацы культуры і навукі ў Варшаве прыйшла сустрэча з Зянонам Пазняком. Вядомы палітык і пісьменнік прэзентаваў сабраўшымся дзеўчынамі пытанні публікі.

дзяўчынкамі пра Францішака Скарыну і яго дасягненні, якія належаць Нацыянальнай бібліятэцы".

- Тоё, што я так нечакана выйшаў на фатаграфію, здолеў вярнуцца да мастацтва і зрабіць 56 такіх эсэ пра фатаграфіі, ведаючы, што ніхто на гэту тэму ў Беларусі не пісаў, то гэта практична першая кніжка на падобную тэму, сабраная сістэмна. Для сябе я адчуў творческую задавальненне, а ўжо я там удалося, будучы меркаваць чытачы.

Падобная мерапрыемствы ў Варшаве становіцца ўжо традыцыйай. Ініцыятарам і арганізаторам чарговай сустрэчы з Зянонам Пазняком выступіла арганізацыя Беларускай народнай памінкі. Ганна Мордан, Р. Рацяя.

ЦІ ЗДЫМАЦЬ ШАПКУ "ЭРНЭСТУ І ЗДЗІСЛАВУ"?

Прыкідваў, як бы выкраіць час (не хацелася адрываца) ад працы над заканчэннем свайго апошніга гісторычнага рамана, якому аддаўнены гады жыцця), каб усё ж напісаць пра артыкул Уладзіслава Лупакова "У дапаўненне слоў Леаніда Лыча. Погляд расіяніна" (НС №38, 2012), надта ж тэму цікавую і сучасную аўтар закрунуў, як у наступным нумары "НС", 39-м, убачыў яшчэ адзін па-свойму адметны публіцыстычны твор, спадара Міколы Шаравара - "Як нашы гісторыкі змагаюцца за чыстату (чысціню, відаць-Э.Я.) нацыянальнай ідэнтычнасці", дзе зноў згадваеца мая асоба. Ды колькі разоў і ў якім кантэксле! То даводзіца "рэгаваць". Каб хадзьці ўдакладніць - дзеля чаго і перад кім мне гэтак агрэсіўна прапануеца "зняць шапку". Пакаяцца, выходзіць? Як "нацдэмам" у 1937-м? Эх, колькі мною прачытана, спадар Мікола, палымяных публіцыстычных опусаў таго часу да "нацдэмам": "Пакайтесь! Мала! Яшчэ пакайтесь!" И чым яно скончылася? Да гэтага часу яшчэ грамадства не ачомалася.

А гэты выраз у загалоўку: "нашы гісторыкі" ... ён іранічны ці ўсур'ёў?

А што за штука такая - "чыстата нацыянальнай ідэнтычнасці"?

Хацелася б большай дакладнасці ва ўжыванні Слова. Мы ж, аматары мастацкай літаратуры ці аматары-палітолагі, пішам у газету, якая займаецца пытаннямі функцыяновання, жыццядзейнасці беларускай мовы ў сваій нацыянальнай дзяржаве, а ўсё асташтнє - дапасаванне, неабходнае ці не вельмі.

То, каб пазбегнуць і ў далейшым залишніх двухсэнсоўнасцей-непаразуменняў, у якасці прадстаўніка якога "твorchага цэха" хто выступае, і наўсякі гэта адпавядае зместу прадстаўленага тэкста, няблага б разбарацца з азначэннямі.

Пачнем з "лягчэйшага". Спадар У. Лупакоў пазнаўся "аматарам сацыялогіі". І сапраўды, ён як аўтар у асноўным здолеў (нават з літаратурнымі бліскамі!) вытрымаць "параметры" гэтай надзвычай пакуль хісткай навукі ад дзейнасці (функцыянованні) ўстойлівых сацыяльных груп і развіціці сацыяльных працэсаў у грамадстве, хоць ягоны артыкул, зразумела ж, публіцыстычны. Заўажана праўда, што аўтар карыстаеца ці не ўласнымі толькі сацыялагічнымі назірэннямі і ад таго больш грунтоўнае асвятленне проблеме яшчэ наперадзе. Я хачу сказаць пра два літаральныя моманты, не лічачы таго, што аўтар забыўся пазнаўці двухсэнсамі маё выказванне, калі цытаваў артыкул "Калі ў Гісторыю строліц..." Сапраўды, я напісаў, што рускамоўныя кнігі В. Дзяржынскага, выглядае, разлічаны хутчэй на расійскую аўдышторыю, хоць нам і патрэбны Беларускі гісторычны мартыралог. Але з тэксту У. Лупакова выглядае, нібыта я адмоўна стаўлюся да "трасянкі" - гісторычнай хваробы, дадае аўтар, беларусаў. На самай жа справе ў мяне погляд некалькі іншы. Не толькі ў нас, у любога народа назі-

раюца "моўныя пераходнікі", і такі працэс натуральны не толькі ў памежных рэгіёнах Гэта непазбежнае і ў перыяд станаўлення нацыі як духоўнага "сплаву" з рознаплямённых працівнікоў, і ў працэсе ўзаемадзеяння з іншымі нацыямі, асабліва з суседнімі. Ажно да такой, бывае, ступені, што пачынаеца змаганне з "барбaryzmam". Успомнім да прыкладу змаганне польскіх інтэлігентоў-патрыётаў канца 15-га і ўсё 16-е стагоддзе супраць засілля "чэхізмаў" і нават "русьнізы" (лаціна сама неяк засіродзілася ў асноўным у касцёле і акадэмічных аўдыторыях), барацьбу патрыётаў Расіі на чале з Ламаносавым супраць "германізмаў", а крыху пазней і "галіцізмаў" (афранцужанасці) ці сучасныя даволі суровыя заходы ажно ўраду Францыі супраць злоўживання амерыканізмамі - англіцызмамі.

Што да нас, беларусаў, то мы зараз знаходзімся ўвогуле ва ўмовах беспрэцэнтнай, відаць, у свеце ў мірны час! нацыянальной моўнай катастрофы, калі свядомым людзям, патрыётам даводзіца з усіх сіл збіраць у адзінас ажно душу нацыі, у тым ліку яе абарог, талісман - я Слова, і калі яшчэ многім і многім вымаўленне яго даеца з выслікамі, падобнымі на тыя, калі хто перажыў інсульт. Тут кожнае новае вымаўлене па-беларуску слова - пазітыўныя працэс і перамога духу.

З чым у артыкуле У. Лупакова можна пасправацца, дык адносна імперскасці-німперскасці настрой рускіх у Беларусі. Калі ўзяць расійскую дыспару ў цэлым, то, безумоўна, такіх, імперскіх у сэнсе, настрой у бальшыні, здаеща, сапраўды німа. А вось што да чыноўнікаў, асабліва ў верхнім эшелоне ўлады, многія з якіх і былі пасланы з "Цэнтра" з мэтай "пресекат націоналистыческіх поползнозвеній", тут справа больш складаная.

Відаць, У. Лупакоў не хапае пакуль і доследаў, каб больш акрэслена выдзеліць у "рускай" дыспары свае пэўныя сацыяльныя групы, падобна хадзьці б, як гэта зроблены ім адносна беларускага грамадства. А то ж з яго высноў атрымліваеца, што дыспара нібыта амаль аднародная і стараеца захоўваць "свё, каб не асімілявацца". На самай жа справе, наўсякі можна гэта адсочаўць звонку, ніводная, нават самая ідэйна натхнёная дыспара такій не бывала. Найбольш яскравы прыклад - яўрэйская, члены якой з маленства і з пакалення ў пакаленне выхоўваліся ў рэжыме духоўнай адасобленасці ад насељніцтва краіны, дзе яны атабарыліся: свой бог, свае звычай, свае мова ў асяродку "сваіх" і галоўнай мэта - выжыць, каб вярнуцца ў Ерусалім, нават з пакаленіем: "Сустэрнемес ў Ерусаліме". І гэтая наўмысна адасобленасць, а то і варожнечы да "народа Ізраіла", дзе б ён не находзіўся, нават у касмапалітычных, здавалася б, ЗША, калі меркаваць па літаратурных

творах ва ўсякім разе гэтай краіны імігрантаў.

Тым не меней можна прывесці нямала прыкладаў не проста асіміляцыі ажно і самых выдатных працівнікоў гэтага таленавітага і ўпартага ў дасягненні паставленай мэты нарада, а і актыўнага непрынікніці і прарапрадзедаўскіх духоўных установак і звычаяў, замацаваных ажно ў культавай, свяцінай кнізе. Выпадкай, калі з'язджалі ад нас "сыны Ізраілевы", абяцаючы адзін аднаму "сустэрна ў Ерусаліме", а сустракаліся ў ЗША, Італіі, а то і ў Германіі, вядома нямала, тут жа згадаю толькі адзін, вельмі ж красамоўны. Калі знаміты паэт, лаўрэат Нобелеўскай прэміі Іосіф Бродскі, якога прымусілі эміграваць з СССР, потым амовіўся ўзяць ізраільскі пашпарт і нават прыхеаць у Ерусалім хадзьці на літаратурныя сустэрні з чытачамі за добры ганарап.

Не думаю, што і прадстаўнікі рускай дыспары так ужо ў бальшыні настроены захоўваць свою племянную ідэнтычнасць, каб пажыўши недзе ў іншых землях і краінах, вірнуцца.

Хоць, канешне, асіміляваеца да беларускасці ў нашым затлумленым краі куды цяжэй, чым стаць амерыканцамі ці германцамі. Для гэтага ажно ці не самахварнасць патрэбна. Ці любоў у каго ўзінкі, каханне. Але гэтага ўжо ніякя сацыялогія не здольна прадбачыць.

Што да Міколы Шаравара, то аўтар пазнаўся "палітолагам і аматарам гісторыі". Паміж тым у артыкуле "Як нашы гісторыкі змагаюцца..." паліталогі, у сэнсе паслядоўнага, дакладна структураванага вывучэння метадаў мастацтва кіраваць людзьмі, у вышэйшым значэнні - грамадствам, у тэкстце анік не заўважаеца, таму пра яе і не будзем. Ну, захацелася пахваліць спадару, магчыма, каб надаць сабе значнасці - ніхай "Аматар гісторыі"? А гэта як разумець? Бо падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакументаў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі ў архівах, не звяроў дакumentaў з іншымі. А так: падабаеца спадару, значыць, чытальнікі творы аб мінуйшчыне? Но інайчай жа трэба было б пазнаўцца, прыкладам, "аматар-даследчык гісторыі". Ці краінай, таксама ж пачэсна. "Аматар", бо сам жа спадар Мікола, падобна, нічога не даследаваў. Не працаў з піктарынцамі

Да 150-годдзя паўстання 1863 года

Новы дадатак ў скарбонку спадчыны

13 верасня 2012 г. на пасяджэнні Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай рады па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны пры Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь былі разгледжаны прапановы Беларускага дорбраахвотнага таварыства аховы помнікаў гісторыі і куль-

МИНІСТРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

220004, г. Мінск, пр. Пераможцаў, 11, тэл. (017) 203 75 74, факс 203 90 45

ВЫПІСКА З ПРАТАКОЛА ПАСЯДЖЭННЯ БЕЛАРУСКАЙ РЭСПУБЛІКАНСКАЙ НАВУКОВА-МЕТАДЫЧНАЙ РАДЫ
ПА ПЫТАННЯХ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНай
СПАДЧЫНЫ ПРЫ МІNІСTЭРСТВЕ КУЛЬТУРЫ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

13.09.2012 г.

№ 196

ГА "Беларуское
добраахвотное таварыста
аховы помнікаў гісторыі і культуры"

Упраўленне культуры
Брэсцкага абльвианкама

3. Аб наданні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці
Прымаючы да ўвагі адпаведнасць прадстаўленых аўктаў крытэрыям вызначаным палажэннямі артыкула 20 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь" (далей - Закон) ВЫРАШЫЛ:

3.1. Унесці прапанову ў Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь аб неабходнасці надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці:

3.1.11. Крыжу і каплічы ў памяць загінуўшых у бітве пад Мілавідамі 1863 г., у 5 км на захад ад цэнтра в. Мілавіды, побач з в. Каллакі Баранавіцкага раёна Брэсцкай вобласці, як помнікі гісторыі з прысваеннем катэгорыі "2".

Намеснік Міністра

В.І. Кураш.

Косава і в. Плябань (<http://>

Праца зроблена была не дарэмна. Па выніках разгляду было прынята разрешенне аб адпаведнасці пропанаваных аўктаў крытэрыям, згодна якіх вызначаюцца гісторычна-культурн-

ныя каштоўнасці, і аб унісенні ў Савет Міністраў пропановы аб наданні дадзенага статусу разгледжаным аўктаам, як помнікам гісторыі. Магілам паўстанцаў у Косава і Плябані пропанавана надаць катэгорыю "3" (мясцовая значэнне), а помніку гісторыі на месцы бою пад Мілавідамі - катэгорыю

"2" (нацыянальнае значэнне).

У юбілейны, 150-ты год паўстання, Беларуское добраахвотное таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры і кампанія "Будзьма беларусам" крохаць ужо не з пустымі рукамі.

МИНІСТРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

220004, г. Мінск, пр. Пераможцаў, 11, тэл. (017) 203 75 74, факс 203 90 45

ВЫПІСКА З ПРАТАКОЛА ПАСЯДЖЭННЯ БЕЛАРУСКАЙ РЭСПУБЛІКАНСКАЙ НАВУКОВА-МЕТАДЫЧНАЙ РАДЫ
ПА ПЫТАННЯХ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНай
СПАДЧЫНЫ ПРЫ МІNІСTЭРСТВЕ КУЛЬТУРЫ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

13.09.2012 г.

№ 196

ГА "Беларуское
добраахвотное таварыста
аховы помнікаў гісторыі і культуры"

Упраўленне культуры
Мінскага абльвианкама

3. Аб наданні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці
Прымаючы да ўвагі адпаведнасць прадстаўленых аўктаў крытэрыям вызначаным палажэннямі артыкула 20 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь" (далей - Закон) ВЫРАШЫЛ:

3.1. Унесці прапанову ў Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь аб неабходнасці надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці:

3.1.12. Магіле паўстанцаў 1863 г. у в. Косава Івацэвіцкага раёна Брэсцкай вобласці, на тэрыторыі рыма-каталіцкіх могілак на паўднёва-усходнім ускрайне горада, як помніку гісторыі з прысваеннем катэгорыі "3".

Намеснік Міністра

В.І. Кураш.

13.09.2012 г.

№ 196

ГА "Беларуское
добраахвотное таварыста
аховы помнікаў гісторыі і культуры"

Упраўленне культуры
Брэсцкага абльвианкама

3. Аб наданні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці
Прымаючы да ўвагі адпаведнасць прадстаўленых аўктаў крытэрыям вызначаным палажэннямі артыкула 20 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь" (далей - Закон) ВЫРАШЫЛ:

3.1. Унесці прапанову ў Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь аб неабходнасці надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці:

3.1.13. Магіле паўстанцаў 1863 г. у в. Плябань Маладзечанскага раёна Мінскай вобласці, за 300 м на паўднёвы захад ад вёскі на старых рыма-каталіцкіх могілках, як помніку гісторыі з прысваеннем катэгорыі "3".

Намеснік Міністра

В.І. Кураш.

Някідкая беларушчына

На жаль, беларускую мову даволі цяжка знайсці ў нашым паўсядзённым жыцці. Трапляючыца беларускамоўныя шыльды, па-беларуску гучачы аўвесткі ў грамадскім транспарце, па тэлебачанні можна пабачыць беларускамоўныя перадачы - усё гэта добра, і вельмі хацелася б, каб гэтага было як найбольш. Але што можа зрабіць для гэтага асобна

ўзяты чалавек?

Відавочна, трэба пачынаць размаўляць па-беларуску, трэба ўсведамляць сябе беларусам. Але разам з тым мы мо-

жам дададаць беларускасці самым звычайнім на першы погляд месцам.

Напрыклад, калі гуляць у Менску па набярэжнай

Свіслачы, недалёка ад музея Янкі Купалы можна пабачыць сціплы надпіс - цытату з верша класіка:

Паўстанце, рабскія історыи,
Пакіньце свой адвечны сон,
Загаманіце віхрам, бурай,
Каб ажно дрогнү ваш палон.

І хажа гэтыя радкі не напісаны яркім, кідкім літарамі, а толькі злёгку выдзяляючыя сваёй белізной на шэрай па-

верхні бетону, яны краянаюць за душу, пераконаюць у tym, што беларушчына жывая, што ёсьць будучыня ў нашай мовы і нашай краіны.

Юрась Каласоўкі,
Масілёў;
фота - Алена Радзевіч,
Менск.

Фэст жураўлёў і журавін

У горадзе Мёры ўпершыню праішло экалагічнае свята "Жураўлі і журавіны Мёрскага краю". Мэтай імпрэзы стала прыцягненне ўвагі грамадскасці да праблем экалогіі на мясцовым узроўні пры падтрымцы міжнароднай супольнасці.

Арганізатарамі мерапрыемства выступілі Мёрскі райвыканкам, Праект ЕС і ПРААН "Садзейнічанне развіццю ўсёбайдымнай структуры міжнароднага супрацоўніцтва ў галіне аховы навакольнага асяроддзя ў Рэспубліцы Беларусь", Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы наваколь-

нага асяроддзя Рэспублікі Беларусь пры падтрымцы Міністэрства спорту і турызму Рэспублікі Беларусь і грамадской арганізацыі "Ахова птушак Бацькаўшчыны".

Час і месца правядзення свята абраныя невыпадкова. Тут, на Віцебшчыне, месціца адно з найбуйнейшых верхавых балот у Беларусі і ва ўсёй Еўропе - Ельня. І менавіта ў верасні гэтыя мясціны прымчаюць на адпачынак падчас восеньскай міграцыі больш за 4 000 жураўлёў і 10 000 гусей штогод. Таксама ў гэты час на тутэйшых балотах пачынаецца сезон збору журавін. Па слоўах старшыні Мёрскага райвыканкаму Ігара Кузняцова, у мінульым годзе было нарыхтавана 150 тон ягад. У цэлым запас журавін на балоце Ельня па розных крыніцах ацэньваецца ў 200-400 тон.

На прэс-канферэнцыі з арганізатарамі фэсту шмат увагі ўдзялялася тэмэ інвестыцый у экалагічныя праекты Беларусі, уздымаюціся пытанні наkonту інфраструктуры і раз-

віцця экатурызму ў раёне. Кіраунік Аддзела праектаў і праграм Прадстаўніцтва ЕС у Беларусі Левелін Эдвардс паведаміў, што гэтым летам Еўрапейскай камісіі было прынятае афіційнае аб финансаванні праекту на дванаццаць мільёнаў ёура, які будзе прысвечаны развіццю розных аспектаў "зялёнай" экономікі ў нашай краіне.

Падчас свята прадстаўнік ПРААН у Беларусі Антоніас Брук падкрэсліў важнасць захавання беларускіх балот не толькі для Беларусі, Еўропы, але і для ўсаго свету. "Гэты фестываль паказвае, што сумеснымі намаганнямі міжнародных, дзяржаўных арганізацый, мясцовых органаў улады, наўгародных і грамадскіх арганізацый і, канешна ж, мясцовых жыхароў, можна шмат чаго дасягнуць у гэтым кірунку", - сказаў Брук.

Нягледзячы на капрызы надвор'я, што панавала ў Мёрах 30 верасня, у гарадскім месцы адпачынку "Паўднёвай" стаяў святочны тлум,

чуліся спевы і музыка. Прывезены ў жоўтае лісце сквер стаў гарманічнай дэкарацыяй для афармлення імправізаваных вясковых падворкаў Мёрскага краю. Тут гаспадары падвор'я заклікалі наведальнікаў пакаштаваць разнастайнай выпечкі з журавінамі, журавінага морсу і нават гарэлкі. Былі на свяце і іншыя забавы: выступленні песьенных калектываў і выданаўцаў, конкурсная праграма сярод школьніц "Мёрская Журавінка", атракцыёны, экалагічныя гульні, віктарыны, выставка-продаж вырабаў народных майстроў.

Кульмінацый святочных мерапрыемстваў стаў арганізаваны аўтобусны выезд на палі Мёрскага краю, дзе ўсе ахвотныя праз спецыяльныя прыстасаванні і біноўкі маглі назіраць за зграямі грацыёзных шэрых жураўлёў.

*Дзяяна Серадзюк,
фота Вольгі Алімавай,
TUT.BY*

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная колегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Вінцук Вячорка, Юрась Каласоўскі, Юля Карчагіна, Леакадзія Мілаш, Максім Новік, Язэп Палубітка, Аляксей Пяткевіч, Уладзімір Содаль, Станіслав Суднік, Павел Сцишко, Алег Трусаў.

<http://nashaslova.mns.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbm-mova.by/>

Свята ручнікоў у Няглюбцы

На Гомельшчыне нарадзілася новае свята - свята беларускага ручніка.

З ініцыятывы абласнога ўпраўлення культуры такое свята 6 кастрычніка ладзілі ў вёсцы Няглюбка Веткаўскага раёну.

Вёска гэтая здавён славіцца сваімі традыцыямі ткацтва. Няглюбскім ручнікам, вытканым тутэйшымі майстрыхамі на драўляных кроснах, дзвіліся на міжнародных выставах у Нью-Ёрку, Манрэалі, Парыжы, Бру塞尔і, Токіё.

Няглюбскія ручнікі пабралі залатыя медалі шматлікіх музеяў свету, адзін з іх упрыгожвае нават залу Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

- Я і сама ткала ручнікі, - згадвае 83-гадовая Палагея Прыходзька. - У нас, лічы, у кожнай хаце ручнікі. І нідзе моды прыгажэшай не было. Некалі без ручніка ніводная дзяўчына замуж не выходзіла. І хусцінкі такія прыгожыя выраблялі, і павалакі, і кашулі. У нас такія знатныя майстрыхі: Настасся Хрушчова, Фрося Дзямініна, Настасся Сарасека. Багата было і старэйшых, але многіх ужо няма з намі.

У вясковым скверы, што побач з селькім Домам культуры, - сапраўдны музей беларускіх ручнікоў пад адкрытым небам. Арганізаторы пастараліся, каб на свяце былі прадстаўлены не толькі няглюбскія ручнікі, але і такія ж вырабы з іншых мясцовасцяў. Прывезлі свае ручнікі і паясы майстрыхі з Акцябрскага, Лельчицкага, Нароўлянскага, Кармянскага, Рэчыцкага, Светлагорскага раёнаў.

Пад адкрытым небам паказвалі свае ўмённе ткаць Таяція Суглоб, Людміла Кавалёва з Няглюбкі, Марыя Плех з вёскі Данілавічы Лельчицкага раёну. Паясы прынародна ткала Марыя Сарнаўская з райцэнтра Акцябрскі.

- Такія этнакультурныя святы, дэманстрацыя ткацкіх і вышываных ручнікоў дапамогуць падняць цікавасць у

маладзі да такога старадаўняга і прыгожага рамяства, як ткацтва. Скажу нават больш - у мяне ў гурткот пры Доме культуры пачалі хадзіць не толькі дзяўчынкі, але і хлопчыкі, - кажа Таяція Суглоб.

Традыцыйная мясцовага ткацтва навучае дзяцей у сельскім Доме культуры і Людміла Кавалёва. Сама яна з Брагіншчыны, выйшла замуж за

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.

231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Газета падпісана да друку 8.10.2012 г. у 10.00. Замова № 1774.

Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 2000 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес.- 3850 руб., 3 мес.- 11550 руб.

Кошт у розницу: па дамоўленасці.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб реєстрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslova@tut.by